

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

Дисципліна: Теорія держави та права

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до виконання та захисту курсових робіт**

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконання і захист курсової роботи є завершальним етапом вивчення відповідної навчальної дисципліни вищому навчальному закладі.

Курсова робота курсанта, студента, слухача на першому (бакалаврському рівні) (далі курсова робота) – кваліфікаційна робота, яка виконується в строки, передбачені графіком освітнього процесу і захищається на завершальному етапі опанування навчальної дисципліни. Курсова робота є кінцевим результатом самостійної індивідуальної навчальної діяльності курсанта, студента, слухача, науковим дослідженням, яке підводить підсумки вивчення ним дисципліни, що передбачена навчальним планом підготовки за спеціальностями: **081 «Право», 262 «Правоохоронна діяльність».**

Метою виконання курсової роботи є вирішення проблеми, що ґрунтується на комплексному опануванні матеріалу і методів дослідження, послідовного викладання, а також практичного застосування теоретичних знань для вирішення конкретних завдань.

У процесі виконання курсової роботи курсант, студент, слухач у відповідності до кваліфікаційних вимог повинен проявити:

- знання з відповідної навчальної дисциплін, які розкривають теоретичні основи та практичні питання щодо орієнтування, тлумачення та застосування чинного законодавства;

- **вміння відбирати, систематизувати та обробляти інформацію у відповідності до цілей дослідження;**

- **вміння узагальнювати та обґрунтовувати наукові висновки і конкретні пропозиції щодо вдосконалення законодавства.**

Курсова робота має характеризуватися логічністю, аргументованістю і відповідати наступним вимогам:

- містити аналіз досліджуваної теми;
- містити власні думку стосовно проблеми дослідження;
- містити практичні рекомендації щодо теми дослідження;
- мати належне оформлення;
- бути виконаною і поданою на кафедру в термін, передбачений графіком освітнього процесу.

Курсова робота, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, написана без дотримання встановлених термінів, не містить обґрунтованих висновків, до захисту не допускається.

2. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Структура курсової роботи повинна мати такі структурні елементи:

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних позначень (за необхідності);
- основну частину: вступ, розділи, висновки;
- список використаних джерел;

– додатки (за необхідності).

Кожний структурний елемент починається з нової сторінки.

Вимоги до структурних елементів

Титульний аркуш

Титульний аркуш курсової роботи оформлюється за встановленою формою (додаток А).

Зміст

Зміст повинен містити назви всіх структурних елементів, заголовки та підзаголовки (за їх наявності) із зазначенням нумерації та номери їх початкових сторінок (додаток Б).

Перелік умовних позначень

Перелік умовних позначень, символів, одиниць вимірювання, скорочень подається за необхідності у вигляді окремого списку. Додатково їхнє пояснення наводиться у тексті при першому згадуванні. Скорочення, символи, позначення, які повторюються не більше двох разів, до переліку не вносяться (додаток В).

Основна частина

Основна частина курсової роботи має містити:

вступ;

розділи курсової роботи;

висновки.

У **ВСТУПІ** подається загальна характеристика курсової роботи в такій послідовності:

- актуальність теми (обґрунтування вибору теми дослідження);
- мета і завдання дослідження;
- об'єкт дослідження;
- предмет дослідження;
- структура та обсяг курсової роботи.

Актуальність теми (обґрунтування вибору теми дослідження). Розкрити шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими підходами до розв'язання суті проблеми, обґрунтувати доцільність роботи з урахуванням ступеня її розробки, вказуючи, які завдання вирішено, які прогалини знань існують; зазначити, які вчені та спеціалісти займаються обраною тематикою, у чому полягають основні здобутки попередніх дослідників теми.

Мета дослідження – це формулювання тієї кінцевої цілі (або цілей), яку автор дослідження бажає досягти (мета роботи переплітається з її назвою і повинна чітко вказувати, що саме розв'язується в курсовій роботі).

Завдання дослідження – це ті завдання, за допомогою яких може бути досягнута мета дослідження, ці завдання розкриваються в підрозділах відповідних розділів курсової роботи.

Об'єкт дослідження – це та область об'єктивно існуючого наукового знання, у рамках якої знаходиться те, що буде осмислюватися (досліджуватися).

Предмет дослідження – це частина об'єкта дослідження яка власне і досліджується (тобто предмет більш вузька область дослідження, ніж об'єкт). У одному об'єкті може бути виділена достатньо велика кількість предметів дослідження (предмет дослідження повинен відповідати його темі).

Структура курсової роботи, наприклад, курсова робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і списку використаної літератури.

Обсяг вступу – 2-3 сторінки.

РОЗДІЛИ КУРСОВОЇ РОБОТИ. Текст розділів та підрозділів має містити закінчену інформацію, викладений послідовно, логічно, юридично аргументовано, з висвітленням наявних проблем. Якщо з тієї чи іншої теми у літературі існують різні точки зору, їх слід навести, проаналізувати, визначити найбільш вдалу або, може і відмінну від інших, власну позицію з цього приводу.

Викладаючи основний текст роботи, обов'язково необхідно посилатися на джерела інформації, що містяться в списку використаних джерел.

Подаючи матеріал, необхідний для розкриття теми, можна використовувати графіки, схеми, таблиці, наводити приклади з юридичної практики.

ВИСНОВКИ розміщують після основного тексту роботи, починаючи з нової сторінки. У цій частині роботи слід сформулювати основні висновки по темі, що впливають із поставлених у вступі роботи завдань, при цьому висновки повинні бути короткими, органічно впливати із змісту роботи і не торкатись тих аспектів, які не розкривались автором. Обсяг висновків – 1-3 сторінки.

Список використаних джерел формується у порядку появи посилань у тексті. Посилання оформлюються в форматі: **[1, с. 185], [2, с. 85]**.

Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи, міжнародних і державного стандартів з обов'язковим наведенням назв праць. Зокрема потрібну інформацію можна одержати із таких міждержавних і державних стандартів: **ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання».**

Додатки

До додатків може включатися допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття курсової роботи:

проміжні формули і розрахунки;

таблиці допоміжних цифрових даних;

протоколи та акти випробувань, впровадження, розрахунки економічного ефекту, листи підтримки результатів курсової роботи;

інструкції та методики, опис алгоритмів, які не є основними результатами курсової роботи, описи і тексти комп'ютерних програм вирішення задач за допомогою електронно-обчислювальних засобів, які розроблені у процесі виконання курсової роботи;

ілюстрації допоміжного характеру;
інші дані та матеріали.

3. ОСНОВНІ ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Мова та обсяг	Курсова робота повинна бути виконана державною мовою. Обсяг основного тексту курсової роботи має становити 25-30 сторінок.
Інтервал	Курсову роботу друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210х297 мм) з використанням шрифтів текстового редактора Word з полуторним міжрядковим інтервалом.
Шрифт	Використовується шрифт Times New Roman текстового редактора Word розміром (кеглем) 14 пт. Відступ першої строчки – 1,25.
Береги	Текст курсової роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

4. ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Після реєстрації курсова робота передається на кафедру. Науковий керівник складає рецензію на курсову роботу. У рецензії на курсову роботу зазначаються позитивні сторони роботи та її недоліки.

Курсову роботу курсант, студент, слухач захищає прилюдно в навчальній групі. Доповідь, як правило, триває близько 5–7 хвилин. Орієнтовна структура доповіді повинна відображати структуру курсової роботи. Особливу увагу необхідно приділити характеристиці власних рекомендацій щодо вирішення проблеми.

Після доповіді курсант, студент, слухач відповідає на поставлені запитання. Під час захисту оцінюються: якість виконаної курсової роботи, рівень знань і набутих навичок за темою, логічність та аргументованість викладання думок, здатність відповідати на поставлені запитання.

Перелік тем курсових робіт з ТДП

Тема № 1. Теорія держави і права як фундаментальна наука Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Визначення сутності та місця теорії держави і права в системі наук.

РОЗДІЛ 2. Система юридичних наук та місце в ній теорії держави і права.

РОЗДІЛ 3. Зв'язок теорії держави і права з енциклопедією права, філософією права, соціологією права та іншими.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. Викладення першого питання необхідно розпочати з визначення поняття науки, які є види наук. Показати до якої групи наук відносяться юриспруденція або правознавство. Яке має значення теорія держави і права в юриспруденції, як виникає дана наука. Точки зору вчених, роль окремих з них для теорії держави і права.

2. Розглядаючи друге питання рекомендується проаналізувати точки зору вчених відносно наукових підходів до системи юридичних наук. За основу взяти наукові праці українських вчених-юристів та країн колишнього Радянського Союзу. Однією з таких підходів є поділ юридичних наук на наступні групи:

- а) історико-теоретичні;
- б) галузеві юридичні науки;
- в) міжгалузеві юридичні науки;
- г) спеціалізовані (організаційні) юридичні науки;
- д) прикладні юридичні науки;
- е) юридичні науки, що вивчають зарубіжне право;
- ж) юридичні науки, що вивчають міжнародне право.

Далі показати місце теорії держави і права в системі цих наук, їх співвідношення і зв'язок.

3. Розгляд третього питання передбачає показати зв'язок теорії держави і права з:

- енциклопедією права – самостійною наукою в системі юридичних наук, що дає цілісне уявлення про право та забезпечує зв'язок між усіма юридичними науками, створюючи умови для сприйняття їх загальних положень;

- соціологією права – частиною загальної теорії права, що вивчає право як соціальне явище, соціальні чинники впливу на правову поведінку і право, громадські думки про право;

- філософією права – частиною загальної теорії права, що вивчає його першооснови, сутність і методологічні засоби праворозуміння, правотворчості, правозастосування, правосуддя.

Тема № 2. Науковий статус теорії держави і права

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Теорія держави і права як суспільна політико-правова наука.

РОЗДІЛ 2. Предмет теорії держави і права. Співвідношення предмету та об'єкту теорії держави і права.

РОЗДІЛ 3. Взаємодія держави і права як складових предмету ТДП.

РОЗДІЛ 4. Понятійно-категоріальний апарат теорії держави і права. ВИСНОВКИ СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. При розгляді першого питання необхідно показати, що теорія держави і права є дійсно наукою. Що вона вивчає суттєві політико-правові проблеми пов'язані з процесами державо- і правотворення. Відмітити те, що дана наука постійно розвивається разом із суспільством і має тісний зв'язок з багатьма суспільними науками.

2. У другому питанні акцентувати увагу на тому, що предмет ТДП – це найбільш загальні закономірності виникнення, розвитку та функціонування держави і права. Предмет відповідає на питання що вивчає дана галузь. Це сукупність трьох складових елементів: юридична догматика, юридична техніка, юридична методологія. Необхідно розкрити співвідношення об'єкту і предмету ТДП. Об'єкт – це певна цілісність, котра вивчається багатьма науками. Предмет – це частина об'єкта.

3. Розкриваючи третє питання треба звернути увагу, що держава надає праву офіційності, публічності; держава „творить право”, сприяє реалізації права, захищає його; держава зацікавлена в праві; право надає легітимності державі і її органам; право захищає людину від свавілля держави.

4. У четвертому питанні показати, що теорія держави і права формує понятійно-категоріальний апарат юрисдикції, „абетку юрисдикції”. Довести це на прикладах галузевих юридичних наук.

Тема № 3. Влада та норми поведінки в додержаному суспільстві

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Поняття влади в суспільстві.

РОЗДІЛ 2. Ф. Енгельс про владу та соціальні норми в додержавному суспільстві.

РОЗДІЛ 3. Основні етапи розвитку общини як форми організації людей.

РОЗДІЛ 4. Ознаки держави, що відрізняють їх від публічної влади родової організації.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. При розгляді першого питання необхідно дати поняття влади, показати її зміст та значення.

Особлива увага повинна бути приділена державній владі, чим характерна державна влада, як вона може проявитись, способи реалізації влади.

2. У другому питанні, на основі положень роботи Ф.Енгельса „Походження сім'ї, приватної власності і держави” показати особливості суспільної влади і соціальних норм в умовах родової організації людського суспільства. Бажано приділити увагу економічному фактору, який рішуче вплинув не тільки на виникнення держави і права, а й становлення та розвиток сім'ї, нових взаємовідносин між людьми і їх соціальними спільностями.

3. Висвітлюючи третє питання необхідно зупинитись на розроблених і обґрунтованих Ф. Енгельсом періодизації в розвитку первісно-общинного ладу – періоди матриархату і патріархату, воєнної демократії і т.д. Бажано розглянути такі поняття як рід, родова община, плем'я, союз племен. Показати на яких принципах була побудована влада, які існували норми поведінки в суспільстві.

4. У четвертому питанні приділити увагу процесам розпаду первісно-общинного ладу і причинам виникнення держави, за якими вона відрізняється від публічної влади докласового суспільства необхідно розкрити з точки зору її призначення. При цьому, важливо привести і інші ознаки держави, які обґрунтовуються юридичною наукою. Особливу увагу необхідно сконцентрувати на понятті публічної влади держави і її характеристики.

Тема № 4. Методологія теорії держави і права

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Поняття методології.

РОЗДІЛ 2. Поняття і види загальних методів.

РОЗДІЛ 3. Конкретні (основні) методи теорії держави і права.

РОЗДІЛ 4. Спеціальні методи теорії держави і права.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. У першому питанні необхідно на основі наукових джерел розкрити поняття методології, тобто вчення про методи, як систему певних теоретичних принципів, логічних прийомів, конкретних засобів дослідження предмета науки. Зупинитись на демонополізації методологічних підходів і різноманітності застосованих методів.

2. Розглядаючи друге питання треба звернути увагу на такий загальний метод як метод філософської діалектики - матеріалістичної і ідеалістичної.

Даний метод конкретизується в спеціальних методах юридичного пізнання, за допомогою їх він збагачується, наповнюється новим змістом, набуває правової спеціалізації.

Принцип матеріалістичного підходу до держави і права полягає в розгляді їх як частини надбудови, обумовлених економічним базисом.

3. У третьому питанні необхідно показати, що філософський метод розкривається через комплекс конкретних методів, перш за все:

- логічний метод сходження від простого до складного, від абстрактного до конкретного;

- метод єдності логічного та історичного;

- системно-структурний, а також формально-догматичний, соціологічний, статистичний, конкретно-історичний, порівняльно-правовий.

4. Розгляд четвертого питання передбачає висвітлення застосування спеціальних методів пізнання в їх сукупності для вивчення закономірностей, які складають безпосередній предмет юридичної науки, що дозволяє отримати факти, які розкривають соціальну обумовленість держави і права.

Спеціальні методи юридичної науки тому і є спеціальними, що в них і через них конкретизується метод матеріалістичної діалектики на пізнання державно-правових явищ.

Тема № 5. Особливості внутрішніх та зовнішніх функцій держави в Україні

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Поняття функцій держави.

РОЗДІЛ 2. Класифікація функцій держави.

РОЗДІЛ 3. Внутрішні функції України та їх особливості.

РОЗДІЛ 4. Зовнішні функції України та їх особливості.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. У першому питанні необхідно показати, що функції держави це напрямки її діяльності. В головних напрямках виражається суть держави, її загально соціальна роль. Треба акцентувати увагу на тому, що держава здійснюючи властиві їй функції повинна: а) рахуватися з об'єктивними законами; б) враховувати інтереси різних соціальних груп і особи, визнавати наявність реальних потреб і необхідність їх задоволення; в) стимулювати активність особи.

Показати взаємозалежність функцій державних органів і держави.

2. Розгляд другого питання передбачає класифікацію функцій сучасної держави за різними критеріями: суб'єктами, об'єктами, способами, засобами та іншими елементами державної діяльності.

У цьому ж питанні бажано розкрити форми здійснення функцій (законодавча, виконавча, судова, нагляд і контроль, правоохоронна, інформаційна).

3. Висвітлення третього питання передбачає розгляд внутрішніх функцій, які забезпечують внутрішню політику держави. В роботі бажано показати різні погляди вчених на види внутрішніх функцій і їх кількість.

Одним з пропонованих підходів у даному напрямку є наступний, який характерний для сучасної української держави: політична, економічна, оподаткування і фінансового контролю, соціальна, екологічна, культурна, інформаційна, правоохоронна.

4. Розгляд зовнішніх функцій України слід характеризувати пов'язуючи з міжнародними особливостями існування держави та впливом різних світових факторів. Такий підхід передбачає наявність таких функцій як політична, економічна, культурна, інформаційна, оборона держави, підтримання світового порядку та інші.

Тема № 6. Політичний режим та його особливості в умовах розвитку сучасності

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Поняття державного (політичного) режиму.

РОЗДІЛ 2. Характеристика видів політичного режиму.

РОЗДІЛ 3. Особливості типу політичного режиму сучасної України.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. При розгляді першого питання треба обґрунтувати поняття політичного режиму, показати що є основою для його визначення, наприклад, ступінь розвитку політичної

демократії та реальний політико-правовий статус людини. Показати в чому полягають форми і методи здійснення державної влади.

Визначитись з поняттям „політичний режим”, „державно-правовий режим”, „державний режим”.

2. У другому питанні розкрити види політичних режимів, показати чим відрізняється демократичний режим від антидемократичного. Необхідно охарактеризувати різновиди демократичного та антидемократичного державно-правового режиму.

Різновидами демократично-правового режиму є: парламентська демократія, демократично-ліберальний, національно-демократичний та інші.

3. При розгляді третього питання необхідно загострити питання на тому, що на сучасному етапі розвитку України питання про форму держави набуває особливого значення. Бажано показати особливості української демократії, проблеми її розвитку та негативні тенденції в державі.

Особливу увагу приділити реальності прав і свобод громадян, питанням реалізації і захисту даних прав.

Тема № 7. Функціонування законодавчої влади в Україні Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Загальнотеоретичні аспекти щодо розуміння влади.

РОЗДІЛ 2. Законодавча влада в системі гілок влади.

РОЗДІЛ 3. Функції та організаційно-правові форми діяльності Верховної Ради України .

РОЗДІЛ 4. Шляхи вдосконалення функціонування законодавчої влади.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. В першому розділі слід зосередити увагу на визначення поняття «влада», вказати її різновиди та основні ознаки. Доцільно зупинитися на характеристиці структурних елементів влади (суб'єкт,об'єкт, ресурси) та структурі суб'єкта влади (інтерес, воля і сила влади).

2. Другий розділ має бути присвячено аналізу місця і ролі законодавчої влади в системі гілок влади. Доцільно звернутися до історичних аспектів даного питання (погляди Д. Локка, Ш.Л. Монтескьє та ін. мислителів), здійснити аналіз нормативно-правових актів щодо зазначеного питання, визначити структуру єдиного законодавчого органу влади в Україні – Верховної Ради України.

3. Третій розділ. В ньому мають бути відображені функції Верховної Ради України (законодавча, контрольна, установча) та особливості законодавчого процесу. До правових форм роботи українського парламенту належать нормотворча, установча, правозастосовча та контрольна.

Організаційні форми роботи Верховної Ради України поділяються на основні і допоміжні. Основні – покликані забезпечити реалізацію компетенції парламенту, допоміжні – забезпечити парламент інформацією щодо прийняття обґрунтованих рішень та довести їх зміст до відома громадськості.

4. Розділ чотири. Серед шляхів щодо удосконалення функціонування законодавчої влади в Україні доцільно зупинитися на активізації та якісній характеристиці правотворчої діяльності, необхідності забезпечення парламенту достовірною інформацією, підвищенні рівня правової культури депутатів, удосконалення нормативно-правової бази, на основі якої здійснюється діяльність Верховної Ради України, посилення ролі інституту законодавства Верховної Ради України у науково-дослідному забезпеченні діяльності парламенту, його органів, народних депутатів України.

Тема № 8. Співвідношення правової держави та громадянського суспільства

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Громадянське суспільство: поняття, ознаки, функції.

РОЗДІЛ 2. Історичні передумови формування теорії громадського суспільства.

РОЗДІЛ 3. Становлення і розвиток ідеї правової державності та її принципи.

РОЗДІЛ 4. Форми взаємодії правової держави і громадського суспільства в умовах розвитку сучасної України.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. В першому питанні, визначаючи поняття „громадянське суспільство”, слід здійснити аналіз загальних підходів до характеристики громадянського суспільства в контексті явища держави. Перший підхід виходить з того, що громадське суспільство – це продукт розвитку держави, в якій юридично закріплено і забезпечено основні права і свободи індивіда.

Другий підхід вбачає громадянське суспільство як особливу поза державну сферу, систему незалежних від держави відносин та інститутів.

2. В другому питанні необхідно звернути увагу на те, що теорія громадянського суспільства виникла в межах лібералізму і пов’язана з творчістю Локка, Руссо, Канта, Гегеля та інших мислителів минулого.

Громадянське суспільство – це продукт буржуазної епохи, який включає в себе економічні, сімейні, релігійні та інші відносини. Теорія і практика громадянського суспільства почали розвиватися з XVI ст. Про громадянське суспільство можна говорити лише у зв’язку з появою громадянина, який наділений певним комплексом прав і свобод і відповідальністю перед суспільством за свої дії. Громадянське суспільство необхідно розглядати як соціальний фундамент держави і одночасно соціальне середовище, в якому функціонує держава.

3. В третьому питанні курсової роботи має бути відображено зародження і розвиток ідеї правової державності. Сучасна теорія правової держави зводиться насамперед до того, що держава породжена правом, пов’язана правом і обмежує себе ним. Завдання держави – охороняти правопорядок, встановлений правом, права і свободи людини і громадянина.

Принципи правової держави ґрунтовно проаналізувати в юридичній літературі, хоча різні автори визначають їх обсяг по-різному.

4. В четвертому питанні увага має бути зосереджена на розумінні того, що формою взаємодії правової держави і громадянського суспільства є політичний режим, зокрема демократичний, який неорієнтовний без правової державності.

Через закон громадянське суспільство делегує державі владу, встановлює межі державного регулювання суспільних відносин.

В сучасних умовах побудови правової держави і громадянського суспільства в Україні доцільно виділити такі основні напрямки:

- закріплення багатопартійності та заборона будь-якій політичній партії чи громадській організації привласнювати собі право здійснювати державну владу;

- унеможливлення зведення будь-якої ідеології до рангу державної, деідеологізація всієї духовної сфери життя суспільства;
- децентралізація публічної влади, зміцнення місцевого самоврядування;
- свобода підприємницької діяльності; розвиток ринкових відносин, розширення економічної свободи людини.

Тема № 9. Концепція нормативного праворозуміння в системі типологізації права

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Праворозуміння в історичній еволюції.

РОЗДІЛ 2. Основна типологія право розуміння.

РОЗДІЛ 3. «Чисте» вчення про право Г.Кельзена .

РОЗДІЛ 4. Тенденції сучасного право розуміння.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1.Розділ перший. Метою даного розділу є розкриття еволюції правових ідей різних мислителів, розпочинаючи з найдавніших часів. В древніх правових кодексах, а саме в «Законах вавилонського царя Хаммурапі», «Законах Ману» право розглядається як заповіді божества, як нелюдське явище.

З середини I тис. до н.е. право починає тлумачитися як офіційний закон держави.

В розкритті суті даного розділу доцільно звернути увагу на погляду Аристотеля щодо розуміння права Епікура, який вважав, що закони повинні відповідати природним уявленням про справедливість.

Значний внесок в розвиток поняття права внесли Г. Грацій, Т. Гоббс, Д. Локк, Ш.Л. Монтескьє, Гегеля, Б.А. Кістяківський, П.І. Новгородцев та інші.

2. Розділ другий. Основна типологія право розуміння представляє собою набір окремих концепцій, а саме соціологічний, солідаристський, нормативістський, психологічний напрямки, теорії «відродженого природного права», концепція широкого праворозуміння, історична школа права, генетичний підхід, марксистська концепція.

3. Розділ третій. В даному розділі необхідно розкрити суть теорії «чистого» вчення про право Г. Кельзена, метою якої є знання того, що саме є найбільш суттєве в праві : Г. Кельзен підкреслює, що теорія права повинна повністю носити чисто формальний характер і займатися вивченням того, що є право, а не того, чим воно має бути.

Вихідним положенням концепції Кельзена є уявлення про право як про систему норм, на вершині якої знаходиться «основна норма», прийнята законодавцем, і з якої виводяться всі правові норми.

В основі піраміди норм знаходяться індивідуальні акти, рішення судів, договори, розпорядження адміністрації, які теж включаються в поняття права і які теж повинні відповідати основній нормі (в першу чергу конституційній) нормі.

В розділі необхідно зазначити як позитивні, так і негативні моменти щодо зазначеної концепції.

4. В четвертому розділі, досліджуючи дану тему, слід звернути увагу на те, що основними тенденціями сучасного праворозуміння є : 1) спроби теоретиків створити інтегративну теорію права, яка має включити в себе все саме цінне від різних концепцій праворозуміння (М.І. Байтин, В.С. Нерсисянц, Г.В. Мальцев); 2) звернення до реалістичних концепцій праворозуміння , які склалися в дореволюційній російській юридичній науці; 3) тенденції глобалізації, створення єдиного міжнародно-правового

простору (А.И. Ковлер), поетапна відмова від національних особливостей правових систем і необхідність їх стандартизації ; 4) наявність загальносвітових процесів глобалізації поряд із регіональними (створення недержавних органів правового захисту).

Тема № 10. Державний апарат в Україні : теорія та практика.

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Поняття державного апарату та його співвідношення з механізмом держави.

РОЗДІЛ 2. Принципи організації та функціонування державного апарату в Україні.

РОЗДІЛ 3. Органи державної влади та їх характеристика.

РОЗДІЛ 4. Шляхи удосконалення функціонування державного апарату в Україні.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. В першому розділі розкрити сутність поняття «державний апарат» та «механізм держави», їх співвідношення. Визначити ознаки, які характерні для механізму держави і державного апарату, проаналізувати існуючі точки зору в літературі щодо цього питання.

2. В другому розділі акцентувати увагу на визначенні та характеристиці системи принципів організації та функціонування державного апарату в Україні, розподіляючи їх на конституційні та організаційно-функціональні.

3. В третьому розділі розкрити сутність поняття «органи державної влади», їх ознаки, класифікація та сфера діяльності . З'ясувати місце органів законодавчої, виконавчої, судової влади в системі державних органів України.

4. В четвертому розділі вказати на основні напрями щодо удосконалення функціонування державного апарату в Україні. Звернути увагу на удосконалення нормативно-правової бази щодо цього питання, розкриття соціальної природи функціонування органів держави, їх взаємозв'язку з життям народу. Доцільно проаналізувати підхід щодо виявлення та добору людей для роботи в державному апараті. Впровадження в практику роботи державного апарату новітніх інформаційних технологій та ін.

Тема № 11. Концепція широкого праворозуміння

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Загальнотеоретичні підходи щодо праворозуміння та причини його неоднозначності.

РОЗДІЛ 2. Погляди на право з позицій концепції широкого праворозуміння в юридичній літературі.

РОЗДІЛ 3. Позитивні та негативні сторони щодо концепції широкого праворозуміння.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. В першому питанні необхідно звернути увагу на те, що в науці на сьогоднішній день не сформувалось єдиного поняття права.

Однак, чітке розуміння права необхідно як практикам, так і теоретикам. В зв'язку з цим з'явився такий напрямок правової думки, як концепція широкого праворозуміння (інтегративна школа права), яка побудована на синтезі (об'єднанні) „класичних” концепцій. Доцільно звернути увагу на багатогранність підходів щодо праворозуміння та висвітлити їх основні сутнісні характеристики.

2. Розкриття основних положень щодо концепції широкого праворозуміння слід розпочати з аналізу теоретичних положень та висновків, що містяться в роботах таких вчених як С.С. Алексєєв, В.К. Бабаєв, А.Б. Венгерок, Д.А. Керімов, М.І. Козюбра, В.Н. Кудрявцев, Є.А. Лукашкова, А.В. Малько, В.С. Нерсесянц.

Концепція широкого праворозуміння виникла в Росії в кінці XIX ст. як засіб примирення існуючих класичних концепцій, а саме позитивізму і природно-правової доктрини.

Студентам та курсантам необхідно звернути увагу на те, що термін „інтегративна юриспруденція” був введений в науковий обіг американським професором Дж. Холлом. В цьому аспекті слід розкрити основні підходи щодо розуміння права зазначеним автором.

3. В третьому питанні розкрити дискусійні аспекти щодо концепції широкого праворозуміння, відзначивши, що позитивним моментом є те, що її прихильники розглядають право в першу чергу в якості важливої соціальної, культурної і морально-гуманістичної цінності. Вони чітко розмежовують право і закон, відійшовши від формули, що „право – це узаконена воля пануючого класу”, підвищивши роль прав людини, вказавши на необхідність відповідності національного права міжнародним стандартам.

До негативних моментів зазначеної концепції слід відносити те, що вона не приділяє належної уваги інструментальній функції права, його практичній спрямованості, недооцінює призначення права як ефективного регулятора суспільних відносин, нормативної основи законності.

Тема № 12. Типологія держави

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Поняття типології держави та основні критерії розподілу держав типів.

РОЗДІЛ 2. Формаційний підхід до типології держав.

РОЗДІЛ 3. Цивілізаційний підхід до типології держав.

РОЗДІЛ 4. Сучасна теорія держави.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. Студентами має бути визначено поняття „тип держави”, що дає змогу дослідити характер і роль держави, які постійно змінюються. Звернути увагу на структуру типу держави: характеристику державної влади; аналіз цілей, завдань, функцій та механізму держави; дослідження форми держави; висвітлення проблем правової системи в державі; опис сутності держави.

Визначити критерії типологізації: за теорією модернізації (держави аграрного типу, тепер – індустріального), перехідна держава, сучасна (раніше держава індустріального типу, тепер – постіндустріального).

2. В зазначеному розділі звернути увагу на розуміння держави як системи взаємопов'язаних економічних відносин. Прихильники формаційного підходу щодо

типологізації держави розглядають державу як специфічний соціальний орган, який виникає і відмирає на відповідному етапі розвитку суспільства – соціально-економічні формації.

Основними історичними типами держави, у відповідності з формаційними підходами, є держави експлуататорського типу (рабовласницькі, феодальні, буржуазні).

Окреме місце в зазначеній типологізації займає соціалістична держава, в якій на зміну приватної власності на засоби виробництва приходять державна.

В розділі зазначити як позитивні так і негативні риси даного підходу до типологізації держав.

3. Цивілізаційний підхід спрямований на пізнання особливостей державного розвитку через всі форми діяльності людини: трудову, політичну, соціальну, релігійну. В межах цього підходу тип держави визначається не стільки об'єктивно-матеріальними, скільки ідеально-духовними, культурними факторами.

4. Охарактеризувати лібертарно-юридичний критерій типологізації держави (основоположник В.С. Нерсисянц). До цього типу належать держави етнічного типу, станового типу, індивідуального типу, природно-правового типу.

За політико-правовим критерієм типологізації охарактеризувати такі типи держав як становий, представницький і цивілізаційний.

В Росії з'явилася типологія, яка виділяла соціетальний підхід до держави (основоположник Р.Т. Мухаєв), суть якого полягає в тому, що держава може служити суспільству або навпаки. В межах цього підходу виділяють такі типи держав як поліцейська, правова і соціальна.

Тема № 13. Законодавство України та шляхи його удосконалення

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Система законодавства: поняття, галузі, інститути.

РОЗДІЛ 2. Співвідношення системи права та системи законодавства.

РОЗДІЛ 3. Шляхи удосконалення законодавства України.

РОЗДІЛ 4. Систематизація нормативно-правового матеріалу в Україні, їх основні напрями та форми.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. В першому питанні слід дати загальнотеоретичну характеристику поняттю «система законодавства». Так, під системою законодавства часто розуміють сукупність всіх існуючих в тій чи іншій державі нормативно-правових актів (законів і підзаконних нормативно-правових актів), які поділяються у відповідності до різних критеріїв на певні складові частини.

Необхідно проаналізувати чим викликано подібне розширення змісту цього поняття в юридичній науці і чи не знижує це значимість закону. В сучасній юридичній практиці використовується більш вузьке значення системи законодавства, з цього приводу слід звернути увагу на тлумачення даного поняття Конституційним Судом України.

Закон є основою законності правопорядку в державі, чи не нівелює значення закону обростання його різними уповноваженнями, змінами, підзаконними нормативно-правовими актами, і тим самим, деструктивно впливає на ставлення до нього суспільства?

В цьому ж питанні необхідно охарактеризувати структуру системи законодавства, як зумовлену системою права внутрішню організацію нормативно-правових актів, що

виражається у їх єдності, об'єктивності, визначеності, а також у розподілі законів та підзаконних нормативно-правових актів за галузями та інститутами.

2. У даному питанні слід проаналізувати як співвідносяться система права і система законодавства. Поняття «система права» характеризує внутрішню сторону об'єктивного права, поняття «система законодавства» відбиває його зовнішню сторону – форму. Таким чином, система права і система законодавства співвідносяться між собою як зміст і форма.

Щоб розкрити дане питання необхідно охарактеризувати відмінності між системою права і системою законодавства, які проявляються в їх структурних елементах, змісті та обсязі. Також слід звернути увагу на те, що система законодавства є хоч і головною, але не єдиною формою існування системи права, оскільки право може існувати як до законодавства, так поза законодавством. Чи існує багатоманіття понять («система законодавства», «система права», «система нормативно-правових актів», «система джерел права») не створює певних труднощів для юридичної практики?

Порівняно з системою права, яка має об'єктивний характер. Система законодавства в значній мірі ціленаправленому впливу з боку правотворчих органів. Вона не тільки створюється, але в своєму розвитку спрямовується ними, а існування і функціонування системи законодавства обумовлюється волею і нормотворчими прагненнями законодавця.

3. Питання вдосконалення законодавства України надзвичайно актуальне для української правової системи. Ми все ще стикаємось з цілим рядом проблем в цій сфері, зокрема, існують проблеми щодо стану впорядкованості та внутрішньої узгодженості українського законодавства; значна кількість формально діючих, але фактично втративших силу нормативно-правових актів, деякі з них все ще не приведені у відповідність з Конституцією і т.п.

Тому в даному розділі курсової роботи студент повинен зробити загальний аналіз проблем, характерних для сучасного законодавства України та розглянути і охарактеризувати основні шляхи удосконалення системи законодавства. Так, наприклад, це можуть бути: оптимізація правотворчої діяльності; забезпечення ефективності законотворчої діяльності Парламенту; усунення дублювання в підзаконних актах міністерств, відомств, держ.служб правових актів виконавчої влади; узгодженість дій суб'єктів законодавчої ініціативи; визначити порядок і процедуру оперативного вирішення колізій та прогалин в законодавстві і т.п.

4. Останні роки у зв'язку з потребами пришвидшення правового реагування на потреби суспільства, темпи правотворчої діяльності достатньо високі. Проте, якщо зараз не займатись впорядкування діючої нормативної бази, то в майбутньому виникнуть значні складнощі із знаходженням і застосуванням діючих норм права.

Систематизація законодавства – постійна форма розвитку і впорядкування діючої правової системи. Систематизація нормативно-правового матеріалу необхідна, по-перше, для його подальшого розвитку, а по-друге, вона забезпечує зручність при реалізації права, можливість оперативно знаходити і правильно тлумачити всі потрібні норми.

Систематизація є необхідною передумовою цілеспрямованого і ефективного правового виховання, наукових досліджень, навчання студентів. Крім того, в даному розділі слід охарактеризувати і основні форми систематизації законодавства, до яких, як правило, відносять кодифікацію, інкорпорацію, консолідацію і облік нормативно-правових актів.

Тема № 14. Реалізація норм права та правомірна поведінка (лінії взаємозв'язку)

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Соціальна природа реалізації норм права.

РОЗДІЛ 2. Правомірна поведінка як умова реалізації права.

РОЗДІЛ 3. Основні форми безпосередньої реалізації права.

РОЗДІЛ 4. Застосування норм права – специфічна форма людської діяльності.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. Перший розділ передбачає розкриття загальної соціальної природи реалізації норм права. Тут необхідно виходити з того, що право виступає в якості вищої соціальної цінності, але лише тоді, коли його принципи і норми втілюються в життя, реалізуються в діях суб'єктів соціального життя.

В правовій державі суспільство, з одного боку, і держава – з іншого, беруть на себе зобов'язання дотримуватись права. Враховуючи це, проблема реалізації права може бути розглянута в двох напрямках: дотримання права з боку державних органів і посадових осіб та здійснення права у вчинках громадян, в діяльності їх організацій і об'єднань. Багато в чому саме це формує правопорядок державі.

Соціальна важливість реалізації норм права також виходить з того. Що для правопорядку недостатньо простої наявності правових норм, важливо щоб кожний суб'єкт правових відносин (зادля правопорядку) слідував своїй соціальній ролі з дотримання всіх процесуально-процедурних настанов. Високий рівень реалізації права є характерним показником сталого, гармонійного, демократичного суспільства, що розвивається.

2. В умовах існування правової держави і громадянського суспільства правомірна поведінка виступає як один з найістотніших різновидів всієї сукупності соціально значимих дій, вчинків людей.

Працюючи над другим розділом, студент повинен відштовхуватись від того, що правомірна поведінка нерозривно пов'язана з різними формами реалізації права і саме через неї і реалізуються норми права. Правомірна поведінка (дії, вчинки, що узгоджуються з правовими приписами) в залежності від характеру може виступати у формах дотримання, виконання, використання або ж застосування права. Часто, в юридичній літературі, стверджується, що саме дотримання заборон, виконання обов'язків, використання наданих прав, застосування права державними органами і посадовими особами якраз і становить суть правомірної поведінки.

Також бажано, щоб студент в цьому розділі звернув увагу на ще одну обставину забезпечення реалізації норм права. Справа в тому, що правомірна поведінка може по-різному оцінюватись державою, а саме, з точки зору її соціальної цінності.

3. В третьому розділі необхідно охарактеризувати та розкрити суть соціальну роль форм безпосередньої реалізації права.

Право здатне безпосередньо впливати на поведінку людей. Реалізація правових норм являє собою кінцевий результат правового регулювання, і є втіленням приписів правових норм в реальній діяльності суб'єктів права, перетворюючи їх вимоги в правомірну поведінку.

Таким чином, реалізація права є необхідною стороною життя суспільства, оскільки норми права мають велику соціальну цінність і є важливим інструментом впливу на суспільні відносини за умови їх втілення в життя в результаті свідомої поведінки людей.

До основних форм безпосередньої реалізації норм права відносять виконання, використання і дотримання норм права, характеризуючи кожна з них студент повинен визначити соціальну роль і значення кожної. Наприклад, соціальна роль і призначення дотримання норм права полягає в тому, щоб не допустити скоєння дій, які б причинили шкоду не тільки суспільству і державі, але й особі і т.д.

4. Працюючи над четвертим питанням автор повинен акцентувати увагу на тому, що застосування - це такий спосіб реалізації права, який пов'язаний з владними діями юрисдикційних органів і посадовців. Останні виступають від імені держави, виконуючи

покладені на них спеціальні функції і повноваження. Перед нами - одна з форм державної діяльності, спрямованої на втілення правових приписів в життя, практику.

Правозастосування безпосередньо пов'язане з ефективністю дії законів і інших нормативних актів, вдосконаленням механізму правового регулювання, підтримкою правопорядку і дисципліни в суспільстві. Одночасно, сам процес застосування права повинен протікати в суворих рамках законності, що виключають свавілля, бюрократизм, тяганину, тим більше - хабарництво, здирицтво. У яких же випадках виникає сама необхідність в застосуванні норм права, якими причинами воно викликається? Іншими словами, які підстави, цієї юридично владної дії?

Застосовувати норми права - це означає застосовувати владу, а нерідко - примус, санкції, покарання. Правозастосування здійснюють тільки спеціальні суб'єкти. Саме тому пересічні громадяни не можуть застосовувати правові норми, іншими словами, застосовувати владу; такими прерогативами вони не наділені, хоча питання це в літературі неперечене.

Мета правозастосування - впорядкування взаємин між людьми і їх об'єднаннями, надання їм організованого і стабільного характеру.

Тема № 15. Роль правової культури в процесі застосування норм права

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Місце і роль правової культури суб'єктів застосування норм права в системі правової культури.

РОЗДІЛ 2. Шляхи підвищення рівня правової культури суб'єктів застосування норм права.

РОЗДІЛ 3. Особливості правової культури працівників ДПтС України.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. Серед значної кількості політичних і правових проблем в сучасних умовах розвитку України особливе місце належить проблемі правової культури в процесі здійснення правозастосовчої діяльності. В першому розділі курсової роботи доцільно звернути увагу на загальне розуміння поняття «правова культура»; виявити зміст поняття «правова культура суб'єктів застосування норм права»; визначити основні риси правової культури зазначених осіб. Особливістю правової культури суб'єктів застосування норм права є те, що її слід віднести до професійної правової культури, яка представляє собою систему правових знань, уявлень, поглядів та переконань тих осіб, практика діяльності яких пов'язана з правом та процесом його застосування, а наявність відповідного комплексу правових знань є обов'язковою вимогою до них. Правова культура суб'єктів застосування норм права є специфічним відображенням правової культури індивідів, соціальних груп та суспільства в цілому. Вона формується як в процесі здобуття правових знань шляхом навчання в юридичних учбових закладах, так і безпосередньо при реалізації відповідних повноважень особами, які не мають юридичної освіти, але які є суб'єктами застосування норм права.

2. В другому розділі необхідно висвітлити питання, які пов'язані з роллю правової освіти, правового інформування щодо підвищення рівня правової культури суб'єктів застосування норм права. Доцільно показати взаємозв'язок між правовою культурою зазначеної категорії осіб і їх правовою активністю.

3. Третій розділ має відображати характеристику особливостей правової культури пенітенціаріїв, як соціальної групи, що характеризується єдністю мети та завдань, що стоять перед ними і відрізняється від мети та завдань, які властиві іншим соціальним

групам. Це свідчить про те, що даним працівникам належить особливе місце в соціальній структурі суспільства. Останнє зумовлює наявність специфічних форм, в яких відбувається процес реалізації співробітниками їх прав та виконання юридичних обов'язків. Висвітлюючи питання даного розділу слід виділити характерні риси професійної правової культури співробітників ДПтС України: наявність спеціального суб'єкта, спеціальний об'єкт, неоднорідність правової культури за своїм змістом та ін.

Тема № 16. Правовідносини як складовий елемент механізму правового регулювання.

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Правове регулювання як особливий різновид соціального регулювання.

РОЗДІЛ 2. Типи і способи правового регулювання.

РОЗДІЛ 3. Характеристика структурних елементів механізму правового регулювання.

РОЗДІЛ 4. Правовідносини та їх роль в механізмі правового регулювання.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. В першому розділі слід зосередити увагу на визначенні місця та ролі правового регулювання в системі соціального регулювання суспільних відносин. Вказати, що саме за допомогою правового регулювання здійснюється ефективний вплив права на процес упорядкування суспільного життя, визначаються права і обов'язки суб'єктів права та реальний процес втілення їх в життя, тобто здійснюється реалізація норм права. В цьому розділі доцільно визначити характерні ознаки, які властиві для правового регулювання. Зосередити увагу на відмінностях, які існують між правовим регулюванням та правовим впливом.

2. у другому розділі доцільно зазначити існуючі типи правового регулювання суспільних відносин, а саме: «загальний дозвіл» та «звільнення від заборони». Вказати щодо яких саме суб'єктів стосуються дані типи правового регулювання. Визначити та охарактеризувати способи правового регулювання: дозвіл, заборона та зобов'язання.

3. В третьому розділі зацентрувати увагу на визначенні поняття механізму правового регулювання та характеристиці його структурних елементів (форм права, правовідносин, актів реалізації прав та виконання юридичних обов'язків, застосування норм права).

4. Особливу увагу при висвітленні четвертого розділу звернути на питання щодо сутності правовідносин як важливого елемента в механізмі правового регулювання. Зазначити, що саме за допомогою правовідносин відбувається «життя права», тобто формально визначений варіант поведінки, який міститься в правовій нормі набуває реального втілення в життя. Доцільно вказати на роль кримінально-виконавчих правовідносин в механізмі правового регулювання, визначаючи їх особливості.

Тема № 17. Правомірна поведінка як фактор забезпечення режиму законності в суспільстві

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Поняття, сутність і види правової поведінки.

РОЗДІЛ 2. Правомірна поведінка – вид соціально корисної поведінки.

РОЗДІЛ 3. Класифікація видів правомірної поведінки.

РОЗДІЛ 4. Співвідношення законності і правомірної поведінки.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. У першому питанні необхідно загострити увагу на тому, що правова поведінка є одним з проявів нормативної поведінки. Правова поведінка регламентується нормами права, виражається зовні у формі діяння суб'єкта і є соціально значущою. Вона може бути а) правомірною і б) протиправною. Сутність соціальної значущості правової поведінки – її властивість впливати на стан суспільних відносин. Юридичні факти – це результат правової поведінки. Правові вчинки – це складові правової поведінки, що моделюються в нормах права. Елементами правового вчинку є : об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона.

2. Розглядаючи друге питання треба показати, що правомірність є основною ознакою правомірної поведінки, яка відповідає приписам правових норм. Правомірна поведінка – це загальна форма реалізації суб'єктивних прав і обов'язків, які впливають з характеру норм права, що реалізуються . Види здійснення правомірної поведінки: дотримання норм, виконання норм, використання норм, правозастосування.

3.Третє питання присвячується видам правомірної поведінки, які мають відповідну класифікацію: 1) як юридичний факт; 2)при реалізації норм права; 3)за фактичним змістом; 4)за формою вираження; 5)за причинами прояву; 6)за способом формування в текстах правових документів; 7)за характером суб'єктів; 8)відповідно до особливостей суб'єктивної сторони.

4.У четвертому питанні акцентується увага на співвідношенні правомірної поведінки і законності. Дотримання законності це відповідність правомірної поведінки нормам права. Законність пронизує всі інститути державно-правової надбудови і є невід'ємним елементом демократії. Ознаки реальної законності тісно пов'язані з високою правовою культурою суспільства, динамізмом законодавства, стабільністю основних принципів, чіткістю, якістю, конкретністю закону. Дані ознаки сприяють дієвості правомірної поведінки, унеможливають порушення норм права.

Тема № 18. Правовий нігілізм як антипод правової культури

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Нігілізм як зальносоціальне явище.

РОЗДІЛ 2. Правовий нігілізм: поняття, джерела, форми вираження.

РОЗДІЛ 3. Проблеми деформації правової культури.

РОЗДІЛ 4. Характерні риси сучасного нігілізму та шляхи його подолання.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. В першому питанні автор повинен дати загальну характеристику нігілізму як загальносоціального явища, розкрити суть цієї соціальної аномалії, показати її деструктивну роль в суспільстві. Нігілізм (з латин.- заперечення) виражає негативне ставлення суб'єкта до певних цінностей, норм, ідеалів, окремих, а іноді і до всіх сторін людського буття. Часто, нігілізм виступає однією з форм світосприйняття, соціальної поведінки.

Нігілізм в суспільстві має багато іпостасей, він може бути правовим, моральним, політичним, релігійним, ідеологічним, в залежності від того, які цінності заперечуються і про яку сферу суспільних відносин йде мова. Необхідно звернути увагу на те, що

характерною рисою всіх форм нігілізму є заперечення, але не всяке заперечення є нігілізмом. Нігілізм, в традиційному розумінні, як явище деструктивне, соціально шкідливе, а часто і руйнівне. В цьому контексті, автор повинен вказати на суттєву різницю яка існує між нігілістичним запереченням і діалектичним.

Також, в даному питанні, необхідно зробити історико-правовий аналіз виникнення та поширення нігілізму. Так, нігілізм як течія суспільної думки, виник давно, але найбільшого розповсюдження досяг в кінці XIX – першій половині XX ст., головним чином в Західній Європі та Росії. Новим етапом всплеску правового нігілізму можна вважати період «перебудови», коли переоцінювалися ідеали і хвиля загального негативізму змита на своєму шляху як негативне так і позитивне. Сьогодні правовий нігілізм знаходить своє вираження в самих різних іпостасях: соціальний протест проти нових методів перетворень; незгода з тими чи іншими політичними рішеннями чи акціями; несприйняття курсу реформ; відкидання загальних зразків поведінки, моральних орієнтирів; вороже ставлення до державних інститутів і структур влади; фрондизм.

2. Одним з найбільш небезпечних проявів деформації правової культури є правовий нігілізм. Правовий нігілізм є проявом соціального нігілізму, сутність якого полягає в загальному негативному, неповажному ставленні до права, законів, нормативного порядку. Для правового нігілізму характерне високомірне, скептичне ставлення до права, оцінка його як другорядного явища серед загальнолюдських цінностей; невіра в високе призначення, потенціал, універсальність, можливості права.

Працюючи над даним розділом автор повинен також дослідити джерела і причини поширення правового нігілізму та проаналізувати його основні форми вираження. Так, до основних причин можна віднести: юридичну безграмотність, відсталість, правову невихованість значної частини населення; неналежний рівень поширення правової інформації; стан законності в суспільстві; юридично безграмотні та недієві нормативні акти; низький рівень правової культури.

Автор також повинен звернути увагу на те, що джерела правового нігілізму можуть бути не тільки юридичні, а й інші – загальний кризовий стан суспільства; соціальна напруга; економічні проблеми; конфронтація влади; морально-психологічна нестійкість сучасного суспільства і т.д.

Правовий нігілізм явище надзвичайно гнучке, здатне пристосовуватися до будь-яких обставин, і тому існує досить багато форм його прояву. Наприклад, недотримання і невиконання юридичних приписів, що в свою чергу, свідчить про відсутність належної правової культури; видання суперечливих, а часто і взаємовиключаючих один одного правових актів; порушення прав людини; прямі навмисні порушення законів та інші діючих нормативно-правових актів і т.д.

3. В третьому питанні даної роботи автор повинен проаналізувати причини деформації правової культури та показати взаємозв'язок правового нігілізму та правової культури.

Правова культура один з найважливіших елементів правової системи суспільства, обов'язкова умова нормального функціонування держави. Людина що не має необхідного рівня правової культури, легко може стати на шлях правопорушення. І сьогодні, в Україні дія цієї аксіоми в силу активного поширення правового нігілізму і явищ, що срияють йому, породжує достатньо серйозні негативні наслідки. Тому посилення культурного і морального фактору є одним із першочергових завдань реформування сучасної правової системи, що може відіграти вирішальну роль в подоланні правового нігілізму.

Правова культура - система правових цінностей, що відповідає рівню досягнутого суспільством правового прогресу і відображають у правовій формі стан свободи особи, інші найважливіші соціальні цінності. Правова культура - категорія комплексна. Тому до причин виникнення та існування саме правового нігілізму можна віднести певні вади правової культури: несприйняття окремими групами суспільства курсу реформ, невдоволення змінами, проведення акцій протесту, невдоволення та незгода з тими чи

іншими політичними рішеннями та акціями, неприязне відношення до державних інститутів і структури влади, її лідерам.

Повною мірою поширенню правового нігілізму сприяє низький рівень правової культури населення, відсутність у громадян досвіду правового спілкування та конструктивного розв'язання конфліктів. Причинами насамперед низького рівня культури взагалі є зміна системи соціальних орієнтирів та цінностей, духовних та моральних основ суспільства. Замість них утверджуються нові: меркантилізм, культ грошей, легкої наживи, ідеальне витісняється матеріальним, змінюються критерії престижу особистості, її соціальної ролі, визнання.

Один з сучасних юристів США - Л. Фридман у своїй книзі "Введення в американське право" пише : "Правова культура - це барометр громадського життя, що являється одночасно і громадською силою, яка визначає, як часто тій або іншій закон застосовується або порушується на практиці, як його уникають або як їм зловживають. Правова система без правової культури не діє".

4. В четвертому питанні автору необхідно акцентувати увагу на характерних особливостях сучасного нігілізму і, на основі опрацьованої інформації, запропонувати можливі шляхи подолання цього деструктивного явища.

Сучасний правовий нігілізм набув якісно нових властивостей, яких він не мав раніше. Змінилися його природа, причини, канали впливу. Він заповнив усі ніші суспільства, набув фактично масового характеру. Склалося украй несприятливе і небезпечне соціальне середовище, постійно відтворююче і стимулююче антиправові спрямування суб'єктів. На жаль, правовий нігілізм не спадає, а прогресує. Виникло грізне явище, яке може відкинути демократичні перетворення на багато десятиліть назад.

Серед найбільш характерних рис сучасного правового нігілізму можна виділити: підкреслено демонстративний, войовничий, конфронтаційно-агресивний характер, що обґрунтовано кваліфікується суспільною думкою як беззаконня; глобальність, масовість, широка розповсюдженість не лише серед громадян, соціальних і професійних груп, але і в офіційних державних структурах, законодавчих, виконавчих і правоохоронних ешелонах влади; різноманіття форм прояву; особлива міра руйнівності, опозиційна і популістська спрямованість і т.д.

Досліджуючи проблему подолання правового нігілізму слід звернути увагу на те, що це важкий і довготривалий процес, що передбачає комплексний підхід. Основні шляхи подолання правового нігілізму - це підвищення загальної і правової культури громадян, їх правової і моральної свідомості; вдосконалення законодавства; профілактика правопорушень, і передусім злочинів; зміцнення законності і правопорядку, державної дисципліни; повага і всебічний захист прав особи; масова освіта і правове виховання населення; підготовка висококваліфікованих кадрів юристів; швидке проведення правової реформи та ін.

Тема № 19. Принципи та система гарантій законності

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Поняття та принципи законності.

РОЗДІЛ 2. Нормативно-правова основа законності.

РОЗДІЛ 3. Система гарантій законності.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. У вступній частині роботи визначається мета дослідження, надається його аналіз і значення обраної теми, його нормативно-правова база .

В першому питанні необхідно визначити поняття та сутність законності, охарактеризувати основні її принципи і засади, проаналізувати її зв'язок із правопорядком і громадським порядком.

2. Друге питання міститься в обґрунтуванні нормативно-правові основи законності завдяки аналізу правових актів, насамперед, Конституції України, поточного законодавства а також відомчих актів, регулюючих законність податкової діяльності.

3. В третьому питанні треба звернути увагу на вимоги законності, дослідити її загально соціальні та спеціально соціальні гарантії та засоби їх забезпечення в реальній дійсності.

Висновки повинні підвести підсумок проведеного дослідження, зазначити основні його етапи та завершеність.

Тема № 20. Шляхи розбудови правової держави в Україні

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Витоки виникнення ідеї правової держави.

РОЗДІЛ 2. Основні ознаки і принципи правової держави.

РОЗДІЛ 3. Шляхи формування і розвитку правової держави в Україні.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. У вступі необхідно обґрунтувати актуальність і значимість теми, визначити мету дослідження її нормативно-правову базу, звернувши увагу на основні нормативно-правові матеріали і документи які покладені в основу дослідження обраної теми.

В першому питанні слід звернути увагу на історію ідеї про правову державу, витоки її виникнення і визначити її сутність, порівнявши із соціальною державою а також сучасними теоріями «держави загального благоденства», «позитивної держави», «держави добробуту».

2. Друге питання повинне акцентувати увагу дослідника на визначення основних ознак і принципів правової держави, звернувши особливу увагу на відносини особи і держави, встановлення балансу, який встановлює взаємні інтереси і рівновагу між ними на певних засадах.

В цьому ж питанні необхідно визначити взаємозв'язок правової держави і громадянського суспільства.

3. Третє питання повинно бути присвячено дослідження і обґрунтованості шляхів і розвитку правової держави в Україні. Ідею про орієнтацію України на правову державу слід почати із положень конституційного договору між Верховною Радою і Президентом України від 8 липня 1995 року, просліджувати перспективу такого розвитку на шляхах оптимального поєднання принципів правової та соціальної державності і демократизму.

У висновках слід підвести підсумок дослідження за всіма актуальними проблемами теми, надати їм кінцевий зміст та оцінити актуальність.

Тема № 21. Правове виховання та його вплив на формування правосвідомості і правової культури

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Поняття, ознаки і функції правового виховання.

РОЗДІЛ 2. Система і механізм правового виховання.

РОЗДІЛ 3. Правовий всеобуч.**РОЗДІЛ 4. Правове виховання та його вплив на правову свідомість і правову культуру.****ВИСНОВКИ****СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ****Методичні вказівки**

1. У вступі потрібно зазначити актуальність теми, її мету і визначити юридично-правову базу дослідження.

В першому питанні слід обґрунтувати визначення правового виховання, його мету, пов'язаність з усіма видами виховання, вказати на сутність, зміст та його функції.

2. В другому питанні необхідно висвітлити систему правового виховання, його механізм і стадії, показати, що результатом їх є правова вихованість і культура.

3. В третьому питанні треба зупинитися на правовому загальному навчанні, звернувши увагу на Програму правової освіти населення, затвердженої постановою Кабміну України від 29 травня 1995 р., функції правового всеобучу.

4. Четверте питання треба присвятити питанню про зв'язок правового виховання із правовою свідомістю і культурою, показати лінії взаємодії.

У висновку слід підвести підсумок дослідження, звернувши увагу на основні позиції, які визначають значення і актуальність цього дослідження.

Тема № 22. Романо-германська правова сім'я**Орієнтовний план****ВСТУП****РОЗДІЛ 1. Поняття романо-германського типу правової системи.****РОЗДІЛ 2. Формування романо-германського типу правової системи.****РОЗДІЛ 3. Нормативно-правовий акт.****ВИСНОВКИ****СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ****Методичні вказівки**

1. У вступі, після визначення актуальності теми, мети дослідження, потрібно обґрунтувати його юридично-правову базу, вказавши на місце цього типу правової сім'ї у світовій правовій системі.

2. Друге питання потрібно присвятити формуванню романо-германського типу правової системи, зазначити її витоки із римського права, звернувши увагу, що центром розвитку цієї системи є континентальна Європа, дослідити який внесок до неї зробила юридична думка окремих країн, які її сучасні тенденції.

3. В третьому питанні необхідно зупинитися на системі права континентальних країн Європи та її структурі, визначивши, що головне місце в ній посідає нормативно-правовий акт(закон). Йому потрібно дати обґрунтовану характеристику: визначення, ознаки, види, порядок та термін дії та інше.

У висновках надається підсумок дослідження теми в цілому, акцентується увага на найбільш актуальних питаннях, шляхах їх вирішення.

Тема № 23. Прогалини в позитивному праві та шляхи їх подолання**Орієнтовний план****ВСТУП****РОЗДІЛ 1. Поняття прогалин в праві та шляхи їх усунення.**

РОЗДІЛ 2. Аналогія закону і аналогія права як підстави для виникнення юридичної справи.

РОЗДІЛ 3. Субсидіарне застосування норм права як засіб подолання прогалин в праві.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. У вступній частині роботи треба визначити мету і цілі дослідження, його нормативно-правову базу, обґрунтувати актуальність теми.

В першому питанні потрібно дати поняття прогалин в праві, проаналізувати природу їх виникнення і причини, які випадки слід визнавати прогалинами, а які ні, в яких галузях права вони частіше виникають.

2. В другому питанні треба визначити наявність способів усунення прогалин в праві, особливу увагу звернувши на аналогію закону і аналогію права, вказати в яких галузях права не слід зловживати аналогією і чи слід вважати рішення суду в таких випадках судовим прецедентом.

3. Третє питання треба присвятити висвітленню такого засобу подолання прогалин в праві як субсидіарного застосування норм права, дослідити його можливості, правові засади.

У висновках треба підвести підсумок проведеного дослідження, вказати на його значимість, зазначивши основні актуальні позиції.

Тема № 24. Правова система сучасної України

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Право і правова система .

РОЗДІЛ 2. Основні структурні елементи правової системи.

РОЗДІЛ 3. Шляхи удосконалення правової системи в Україні.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. У вступі потрібно обґрунтувати актуальність цієї теми, визначити мету дослідження, його юридично-правову базу, вказавши на основні правові джерела, які складають основне підґрунтя дослідження.

В першому питанні необхідно визначити сутність правової системи, показати на шляхи формування та її співвідношення з системою права.

2. В другому питанні потрібно надати характеристику структурі правової системи, їх взаємозв'язок і лінії взаємодії.

3. В третьому питанні необхідно вказати на шляхи удосконалення правової системи в Україні, їх особливості та можливості інтегрування у світову правову систему.

У висновках потрібно підвести підсумки дослідження, оцінити основні їх позиції та актуальність.

Тема № 25. Соціальна держава та шляхи її розбудови в Україні.

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Поняття та основні ознаки соціальної держави.

РОЗДІЛ 2. Виникнення та розвиток концепції соціальної держави.

РОЗДІЛ 3. Концептуальні засади та принципи соціальної держави.

РОЗДІЛ 4. Основні шляхи розбудови соціальної держави в сучасній Україні.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. В першому питанні студентами має бути визначено поняття «соціальна держава», «громадянське суспільство», «правова держава» в контексті їх співвідношення та взаємодії. Чи може існувати соціальна держава у суспільстві, яке не відповідає ознакам громадянського? Необхідно дати розгорнуту характеристику основним ознакам соціальної держави.

2. В другому питанні необхідно звернути увагу на самі концепції соціальної держави. Чому дана теорія є найбільш витребуваною як зарубіжною так і вітчизняною практикою державотворення? Студент повинен проаналізувати роботи відомих мислителів минулого та сучасності в контексті досліджуваної тематики. Чим зумовлено різноманіття підходів щодо ідеї соціальної держави та відсутність єдиної концепції такої теорії?

3. В третьому питанні курсової роботи мають бути відображені концептуальні засади соціальної держави, як організації політичної влади, яка створює необхідні умови для всебічного розвитку особи завдяки ефективній системі соціального захисту. В цьому ж питанні студент повинен звернути увагу на аналіз ефективності системи соціального захисту в Україні, наявність демократичних інститутів виявлення та координації інтересів різних соціальних груп, а також розкрити зміст основних принципів соціальної держави: соціальне партнерство, соціальна рівність, соціальні зобов'язання, соціальна справедливість, гарантованість соціальних прав.

4. В четвертому питанні студент повинен, на основі проведеного дослідження та ґрунтуючись на власних обґрунтованих переконаннях і знаннях, запропонувати та обґрунтувати можливі шляхи формування соціальної держави в сучасній Україні. В цьому ж питанні можна провести порівняльний аналіз становлення соціальної держави в різних країнах світу. Які держави нині можуть вважатися соціальними і які фактори це зумовлюють? Чи дає змогу закріплення конкретних ознак та принципів соціальної держави у Конституції чи конституційних законах, визнати такою конкретну державу?

Тема № 26. Правовий статус особи в Україні.

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Поняття та види правового статусу особи.

РОЗДІЛ 2. Поняття та види суб'єктивних прав та юридичних обов'язків.

РОЗДІЛ 3. Механізм впровадження прав та свобод людини в сучасну національну юридичну практику.

РОЗДІЛ 4. Тенденції розвитку правового статусу особи та проблеми його реалізації в Україні.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. При розгляді питання слід обґрунтувати поняття «правовий статус особи», його співвідношення з соціальним статусом особи. Розкрити зміст характерних компонентів

правового статусу особи, таких як : правові принципи та норми, правосуб'єктність, порядок набуття та втрати, інтереси суб'єктів, права та обов'язки, гарантії дотримання прав та обов'язків. Також охарактеризувати загальний, спеціальний та індивідуальний види правового статусу особи.

2.Розгляд другого питання передбачає характеристику понять «суб'єктивне право», «юридичний обов'язок», а також студент повинен розкрити співвідношення поняття «права людини», «права громадянина», «права особи». Чи ідентичний правовий статус людини та правовий статус громадянина за обсягом прав та обов'язків?

Крім того, в даному питанні необхідно розкрити сутність взаємодії суб'єктивного права та юридичного обов'язку . Охарактеризувати основні види суб'єктивних прав та юридичних обов'язків особи за : суб'єктивним складом, змістом, способом здійснення, суб'єктами; громадянські, політичні, екологічні, культурні, соціальні права й свободи особи (навести конкретні приклади).

3.При розгляді третього питання студент повинен визначити поняття та структуру механізму впровадження прав, свобод людини та інших природничо-правових цінностей у національну юридичну практику, а також де вони фіксуються та на кого покладається обов'язок з їх впровадження. Також в цьому питанні, необхідно розкрити зміст основних стадій механізму впровадження прав та свобод людини в юридичну практику, таких як : визначення співвідношення внутрішньодержавного і міжнародного права, визначення етапів впровадження, встановлення меж, що окреслюють сфери здійснення прав і свобод, встановлення юридичних гарантій прав і свобод людини.

Визначити поняття та охарактеризувати основні види гарантій прав людини (соціальні, політичні, економічні, інституційні, юридичні) та рівні захисту прав і свобод людини (національний та міжнародний). Окремо слід виділити міжнародний механізм (універсальний та регіональний) гарантування прав і свобод людини, і чому у міжнародному праві правовий статус особи визначається як сукупність прав і свобод людини?

4.В четвертому питанні необхідно проаналізувати зміни обсягу прав та обов'язків особи, їх зміст у сучасних умовах. Розкрити основні тенденції розвитку правового статусу особи, наприклад : зростання активності неурядових організацій у захисті прав і свобод особи, збільшення їх обсягу, зростає гарантованість міжнародно-правового захисту і т.д. Рекомендується, проаналізувати текст Конституції України і на цій підставі охарактеризувати формальний та реальний правовий статус особи в Україні, виділити основні проблеми його реалізації . Також навести приклади найбільш поширених порушень прав та свобод в Україні, виділити основні проблеми його реалізації . Також навести приклади найбільш поширених порушень прав та свобод в Україні та запропонувати шляхи їх подолання.

Тема № 27. Причини нестабільності правомірної поведінки в Україні.

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Поняття, ознаки, види та склад правомірної поведінки.

РОЗДІЛ 2. Економічні, соціальні, політичні, ідеологічні причини нестабільності правомірної поведінки.

РОЗДІЛ 3. Характеристика юридичних причин нестабільності правомірної поведінки в Україні.

РОЗДІЛ 4. Фактори стабілізації правомірної поведінки в сучасній Україні.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. Правомірна поведінка становить основу стабільності і організованості суспільства, формує передумови для його розвитку і вдосконалення.

При розгляді першого питання слід дати визначення поняттю «правомірна поведінка» та охарактеризувати його основні риси. Правомірна поведінка є одним із різновидів соціальної поведінки людей. Головною її особливістю є чітке і неухильне дотримання вимог, що містяться у правових нормах. Говорячи про правомірність чи неправомірність поведінки слід виходити з того, чи узгоджуються дії та вчинки людей з правовими приписами чи ні. Те ж саме стосується і діяльності державних і недержавних органів і організацій.

Також студент повинен звернути увагу на те, що правомірна поведінка є суспільно необхідною і суспільно корисною, але чи означає це, що будь-яка суспільно необхідна і корисна поведінка автоматично є правомірною? Чи може надаватись правова оцінка правомірності чи неправомірності поведінки осіб, що не мають дієздатності чи неповнолітніх?

Оскільки правова поведінка, як і будь-яка інша людська поведінка, являє собою нерозривну єдність зовнішньої (об'єктивної) сторони діяльності особи і її внутрішньої (суб'єктивної) сторони, в цьому питанні слід розкрити склад правомірної поведінки.

Дослідження різних видів правомірної поведінки дає можливість більш глибоко зрозуміти її природу, мотиви, зміст, роль в суспільному і державно-правовому житті.

2. Працюючи над другим питанням студент повинен відштовхуватись від того, що правомірна поведінка лежить в основі абсолютної більшості вже існуючих і тих, що тільки виникають у суспільстві правовідносин. Саме через правомірну поведінку, в значній мірі, здійснюється управління суспільством, залежить його життєдіяльність.

Тому дослідження причин нестабільності правомірної поведінки в українському суспільстві є надзвичайно актуальним. Зокрема, в даному питанні необхідно дослідити та охарактеризувати політичні (наприклад, утвердження ідеологічного і політичного плюралізму, відсутність прагматичної та гнучкої державної політики для перехідного періоду, труднощі реформування політичної системи України і т. д.); економічні (наприклад, зміна масштабів та переорієнтація економіки після розпаду СРСР, економічна неграмотність і невідповідність значної частини населення до нових економічних реалій, неадекватна оцінка економічних прагнень з матеріальними можливостями виробництва, відсутність впевненості у завтрашньому дні і економічної стабільності), ідеологічні (наприклад, відсутність чіткої та ефективної системи правового виховання, ідеалів та ідеологічних орієнтирів, сприйняття демократії як вседозволеності, терпимість суспільства до порушень морально-правових та етичних цінностей); соціальні (наприклад, неефективна державна соціальна політика, низький рівень реальної, соціальної відповідальності держави перед суспільством та рівень соціального забезпечення і т. д.) причини.

3. В третьому питанні характеризуються і конкретизуються юридичні причини нестабільності правомірної поведінки, оскільки саме остання активно сприяє укріпленню законності і конституційності в державі.

Так юридичні причини нестабільності правомірної поведінки можна характеризувати як в загальному контексті правового поля держави, як то, вихід посадових осіб і громадян при реалізації своїх інтересів поза межі законності, часто відсутність чітких меж між дозволеним і забороненим, правовий нігілізм та правовий ідеалізм і т. д., так і в залежності від галузей чи сфер. Наприклад, в галузі правоохоронної діяльності – низький рівень розкриття злочинів, корумпованість працівників правоохоронних органів; в галузі правотворчості - порушення юридичної техніки, «війна законів» і т. д.

4. Досліджуючи в роботі основні причини нестабільності правової поведінки є логічним запропонувати можливі шляхи стабілізації досліджуваної проблеми в сучасних умовах української держави.

При виконанні даного завдання студент повинен, спираючись на аналіз інформації викладеної ним в попередніх питаннях вказати можливі фактори стабілізації правової

поведінки. Що повинно бути творчою знахідкою самого автора по даній проблемі з наступним їх науковим обґрунтуванням. Наприклад, одним з чинників нестабільності правомірної поведінки є правовий нігілізм в сфері оподаткування. Існує ряд факторів боротьби з ним – підвищення якості нормативних актів, що регулюють питання податків, зробити їх більш конкретними, ліквідувати двозначності, протиріччя і т. п., проводити цілеспрямовану освітню та виховну правову роботу щодо податкової політики, підвищити професійний рівень та рівень правової культури податківців і т. д.

Саме правомірна поведінка сприяє укріпленню законності і конституційності в державі.

Тема № 28. Юридична відповідальність

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Поняття, ознаки юридичної відповідальності, підстави її застосування.

РОЗДІЛ 2. Цілі, функції та принципи юридичної відповідальності.

РОЗДІЛ 3. Види та засоби юридичної відповідальності.

РОЗДІЛ 4. Обставини, що виключають юридичну відповідальність та звільняють від юридичної відповідальності.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. Юридична відповідальність – це застосування заходів державного примусу за правопорушення, що знаходить своє вираження в накладенні на правопорушника додаткових несприятливих наслідків. В першому питанні, крім визначення самого поняття, необхідно охарактеризувати ознаки юридичної відповідальності та підстави її застосування. Також, необхідно звернути увагу на те, чи є юридична відповідальність єдиним засобом державного примусу? Розглядаючи державний примус – як передбачений джерелом права фізичний, психічний, майновий чи організаційний вплив на суб'єктів суспільних відносин з метою захисту особистих чи суспільних інтересів, бажано приділити йому певне місце в даному питанні та розглянути види засобів державного примусу.

2. В другому питанні необхідно розкрити цілі (мету) юридичної відповідальності, зокрема, запобігання правопорушенням, забезпечення інтересів суб'єктів суспільних відносин та самого суспільства, а також визначити зміст основних принципів юридичної відповідальності. Вказати та охарактеризувати функції юридичної відповідальності.

3. При розгляді третього питання необхідно визначити, які критерії є основними для класифікації юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності відповідають видам правопорушень. Необхідно при їх аналізі коротко охарактеризувати санкції, засоби кожного виду юридичної відповідальності. Викладення матеріалу в даному питанні слід ілюструвати прикладами. Бажано вказати вікові обмеження, що зазначені у законодавстві для різних видів юридичної відповідальності, та якими мотивами керувався законодавець при їх встановленні?

4. Четверте питання передбачає визначення та характеристику обставин, що звільняють від юридичної відповідальності та обставин, що виключають юридичну відповідальність, чим відрізняються вказані категорії? Так, ряд обставин – неосудність, малозначність правопорушення, фізичний чи психічний примус, необхідна оборона, обґрунтований ризик і т.д. – можуть суттєво впливати на процес застосування юридичної відповідальності, тому при висвітленні даного питання необхідно чітко вказати та охарактеризувати ці обставини, в тому числі, навести конкретні приклади.

Тема № 29. Поняття та особливості правосвідомості працівників пенітенціарної служби.

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Поняття, ознаки правосвідомості та її місце і роль системі форм суспільної свідомості.

РОЗДІЛ 2. Структура та види правосвідомості.

РОЗДІЛ 3. Правосвідомість в професійній діяльності працівників пенітенціарної служби.

РОЗДІЛ 4. Причини деформації правосвідомості та можливі шляхи їх подолання.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. Існують різні форми суспільної свідомості, за допомогою яких людина усвідомлює оточуючий світ, однією з них є правова свідомість. В першому питанні необхідно розкрити особливості правосвідомості, а специфічної форми суспільної свідомості. Правосвідомість відіграє важливу роль у процесі розвитку та вдосконалення правового життя суспільства. Визначить роль правосвідомості в суспільному житті, виходячи з того, що правосвідомість є необхідним фактором при створенні норм права і важливою та необхідною умовою точної і повної реалізації правових норм.

2. Правосвідомість має складну структуру і складається з трьох основних компонентів психології, правової ідеології та правової науки. Розкриваючи друге питання, необхідно детально охарактеризувати зазначені структурні елементи та показати зв'язок між ними. Також слід звернути увагу на те, що у структурі правосвідомості виділяють рівні, які залежать від ступеня знання права та глибинне відображення правової дійсності (звичайний, професійний, науковий). В цьому ж питанні характеризують види правосвідомості, визначають критерії їх класифікації та взаємозв'язок між ними.

3. В органах державної пенітенціарної служби діють єдині, загальні для всіх членів суспільства норми права. В свою чергу, особливий характер діяльності працівників ДПтС України зумовлює наявність певних особливостей, які враховують специфіку даної організації. Тому, в третьому питанні необхідно відобразити зазначені вище тенденції, в тому числі, звернути увагу, що існує ряд норм (правові норми, норми моралі, норми суспільних організацій), які регулюють поведінку тільки тих учасників суспільних відносин, що безпосередньо пов'язані із сферою виконання покарань.

Слід акцентувати увагу, що правосвідомість пенітенціаріїв носить професійний характер, до того ж функція яку вони здійснюють не популярна. Тому будучи державними службовцями і виступаючи від імені держави, вказані працівники своїм рівнем правосвідомості, багато в чому, зумовлюють формування рівня правосвідомості населення в цілому. Враховуючи дані особливості норм, які регулюють відносини податківців характеризуються підвищеною категоричністю, більшою деталізацією правил, що в них містилися, а також більш строгою відповідальністю за їх порушення.

4. В четвертому питанні необхідно визначити основні причини деформації правосвідомості, фактори які впливають на їх рівень. Нажаль часто, можна спостерігати зневажливе негативне ставлення до права. Заперечення його цінності в суспільстві (правовий нігілізм), або ж навпаки, абсолютизацію права (правовий ідеалізм), правовий інфантилізм, індиферентне ставлення до права, правопорядку. Слід визначити, які наслідки для правової системи та особи в Україні мають вище зазначені явища? Запропонувати та

охарактеризувати способи подолання негативних наслідків, породжених такими явищами (підвищення рівня правової освіти, правового виховання, правової інформатизації та ін.).

Тема № 30. Юридичні факти, презумпції та фікції

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Поняття та класифікація юридичних фактів. Фактичний юридичний склад.

РОЗДІЛ 2. Поняття, ознаки та класифікація правових презумпцій.

РОЗДІЛ 3. Місце та роль фікції в сучасному праві.

РОЗДІЛ 4. Проблеми співвідношення понять «правова презумпція» та «правова фікція»

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. В першому питанні студент повинен назвати та охарактеризувати соціальні та юридичні передумови виникнення правовідносин. Розкрити зміст понять «юридичні факти та дати повну характеристику видів юридичних фактів спираючись на основні критерії класифікації (наприклад, юридичними наслідками: правоутворюючі, правозмінюючі, правоприпиняючі). При цьому звернути увагу на те, що певний вид юридичних фактів може мати підвиди (напр.: за вольовою ознакою юридичні факти поділяються на дії. Події, які, в свою чергу, поділяються – дії на правомірні та неправомірні, а події на абсолютні і відносні) і т.д.

Чи можуть декілька юридичних фактів викликати один юридичний наслідок і навпаки: один юридичний факт викликати декілька юридичних наслідків?

В цьому ж питанні слід визначити, що називають фактичним (юридичним) складом та вказати його види.

2. Друге питання передбачає розгляд ще одного явища, але може породжувати правовідносини – правових презумпцій. Необхідно розкрити поняття, охарактеризувати види правових презумпцій та дослідити практичну значимість цього явища.

Презумпції – припущених про наявність чи відсутність певних фактів, яке базується на зв'язку між припустимими фактами та фактами наявними і підтверджується попереднім досвідом. Правовій презумпції характерні такі риси: 1) прямо чи непрямо закріплюються в праві; 2) в будь-якому випадку має значення для правового регулювання; 3) викликає правові наслідки і т.д.

Однією з найдавніших юридичних презумпцій, є презумпція знання права і закону: припускається що всі повинні знати писаний закон (сформульована в римському праві: «*ignorantia legis neminem excusat*» - «незнання закону нікого не вибачає»).

Автор працюючи над цим розділом повинен звернути увагу на велику теоретичну та практичну значимість даного питання для інших галузей права.

Так, наприклад, юридичні презумпції використовуються у кримінальному (презумпція невинуватості) та цивільному (презумпція винуватості) праві.

3. Ще одним феноменом правової дійсності, які не будучи юридичними фактами, породжують юридичні наслідки, є і правові фікції. З латинської мови слово «фікція» (*fictio*) переводиться як – вигадка, вимисел. Під правовою фікцією розуміють положення, яке в дійсності не існує, але якому право надає значення факту. Так німецький правознавець Рудольф фон Черінг характеризував правові фікції, як «юридичну брехню, освячену необхідністю», як «технічний обман».

Студенту необхідно при розкритті даного питання спиратись на практичні приклади застосування правових фікцій в системі права (наприклад: у французькому праві існує

фікція, яка говорить: якщо жінка і чоловік загинули одночасно, першим загиблим вважається чоловік і т.п.).

Правові фікції, як і правові презумпції, усувають невизначеність у правових відносинах, вносять чіткість і стабільність в правове регулювання.

4. Четверте питання передбачає аналіз співвідношення понять «презумпція» та «фікція» в праві, оскільки ці дві юридичні категорії дуже схожі одна на одну. Іноді навіть законодавець свідомо змінює (а іноді і плутає) дані поняття.

Завдання студента в даному питанні полягає в тому, що він повинен об'єктивно підійти до проблеми схожого та відмінного цих двох понять. Так, у презумпцій і фікцій достатньо багато спільного: це штучно створені явища; результати юридичного мислення; створюються в процесі нормотворчості і правозастосування.

Проте, якщо презумпція – це припущення, причому припущення можливе, яке завжди може бути заперечене, то фікція – це з самого початку хибне положення, яке ніколи не може бути заперечене, оскільки в цьому немає сенсу. Також, фікції завжди виражені імперативно, тоді як презумпції можуть бути як імперативними, так і диспозитивними.

Ще одна складність у співвідношенні даних понять полягає в тому, що в основі фікції теж може лежати припущення, але якщо це припущення завідомо невірне, то перед нами фікція, а якщо ж воно можливе, то це презумпція.

Тема № 31. Правові стимули і обмеження

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Поняття та ознаки правових стимулів.

РОЗДІЛ 2. Класифікація правових стимулів та їх характеристика.

РОЗДІЛ 3. Поняття та види правових обмежень.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. Висвітлення першого питання необхідно розпочати з визначення поняття «правовий стимул» та його розподіл на види за ознаками :

- а. згідно з їх зв'язком нормою права;
- б. за галузевою приналежністю;
- в. за обсягом;
- г. за часом дії;
- д. за суб'єктами;
- е. за фактичним змістом;
- ж. за видами суспільних відносин.

2. Розглядаючи друге питання потрібно дати загальну характеристику класифікації правових стимулів:

а) пільги, які характеризуються :

- своєю метою мають узгодження інтересів різних верств населення, особистості, товариств;
- є складовою частиною спеціального правового статусу суб'єкта;
- за своєю природою є винятком із загальних правил, відхилення від них.

б) заохочення, класифікують в залежності від:

- галузей права, в яких вони закріплені;
- характеру цінності – на матеріальні та духовні;
- сфери використання – на економічні, політичні, соціальні та духовні;
- суб'єктів, що їх застосовують – на державні і недержавні;
- змісту – на матеріальні (видача грошової премії), духовні і організаційні.

3. Дати визначення поняттю «правове обмеження». Класифікація правових обмежень здійснюється на тих же підставах, що і правових стимулів. Порівняння між правовими стимулами та правовими обмеженнями.

Тема № 32. Склад правопорушення як підстава юридичної відповідальності.

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Правопорушення: поняття, ознаки, види.

РОЗДІЛ 2. Характеристика складу правопорушення: суб'єкт, суб'єктивна сторона, об'єкт, об'єктивна сторона.

РОЗДІЛ 3. Юридична відповідальність і підстави щодо її настання.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. Перше питання необхідно розпочати з визначення поняття «правопорушення» як форми прояву правової поведінки, перерахувати та охарактеризувати основні ознаки такі як:

- правопорушення як суспільно шкідливо небезпечна поведінка;
- правопорушення як вираження діяння або бездіяння суб'єкта;
- протиправна поведінка має свідомо-вольовий характер;
- правопорушення є діянням;
- протиправна поведінка, як винна поведінки суб'єкта.

Поділ правопорушення на злочини та провини, їх характеристики. Причини правопорушень.

2. Друге питання розглядає саме склад правопорушень: поняття суб'єкта (фізичні та юридичні особи, що мають можливість нести юридичну відповідальність за свої протиправні дії) його сторонни (певне психологічне ставлення суб'єкта до своєї протиправної поведінки та її наслідки), а також об'єкта (суспільні відносини, які охороняються нормами права і на які посягає конкретне правопорушення) і його сторони (це його зовнішня сторона, яку складають протиправні діяння, викликані ним у суспільстві небезпечні шкідливі наслідки). Порівняльна характеристика.

3. Розгляд третього питання передбачає надання поняття: «юридична відповідальність», різниця між перспективною та ретроспективною юридичною відповідальністю, їх ознаки. Причини та підстави настання юридичної відповідальності та цілі, які перед нею стоять. Дати характеристику принципів цієї відповідальності. Види відповідальності.

Тема № 33. Правове регулювання: теоретичні аспекти

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Поняття правового регулювання і правового впливу.

РОЗДІЛ 2. Методи, способи і типи правового регулювання.

РОЗДІЛ 3. Механізм та стадії правового регулювання.

РОЗДІЛ 4. Місце та роль держави у функціонуванні механізму правового регулювання.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. Викладання першого питання необхідно розпочати з визначення поняття правового регулювання, зумовлене з деякими об'єктивними та суб'єктивними чинниками, предмет правового регулювання. Дати визначення поняття правового впливу.

2. У другому питанні потрібно широко та доступно розкрити методи правового регулювання :

- дозвіл;
- зобов'язування;
- заборона;
- заохочування;

та типи правового регулювання:

- загальний дозвіл;
- загальна заборона.

3. Розгляд третього питання потрібно розпочати саме з механізму правового регулювання суспільних відносин. А також охарактеризувати стадії правового регулювання, а саме:

- права регламентація суспільних відносин;
- виникнення суб'єктивних прав та юридичних обов'язків;
- реалізація (фактичне використання) суб'єктивних прав і юридичних обов'язків;
- також можна віднести і ще одну стадію застосування норм права.

4. В четвертому питанні потрібно довести студентам у чому провідна роль держави щодо здійснення правового регулювання, що для цього є спеціальні компетентні органи, суб'єкти управління, які мають повноваження щодо застосування норм права, акти за допомогою яких проводиться правове регулювання:

Тема № 34. Інтеграція законодавства України до права ЄС.

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Правові засади адаптації законодавства до права ЄС.

РОЗДІЛ 2. Інституційний механізм адаптації.

РОЗДІЛ 3. Контроль за відповідальністю проектів правових актів праву ЄС.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. В першому питанні потрібно насамперед дослідити і проаналізувати детально ситуацію в державі в цілому, в політичному та правовому спектрі, зокрема, щоб реально оцінити адекватність і відповідність цієї ситуації тим вимогам, які ставить ЄС щодо України. Викласти основні правові засади законодавства України до права ЄС.

2. У другому питанні розкрити підхід механізму адаптації, документи як приймають безпосередню участь (План дій Україна – ЄС, передбачений повідомленням ЄК «Ширша Європа» головною ціллю якого, перетворення законодавства у сфері внутрішнього ринку, «Адаптація України» в якому зазначається становлення певних норм в усіх сферах економіки, щоб бути членом ЄС) проаналізувати точки зору вчених відносно цього механізму та сприйняття його Україною.

3. Розгляд третього питання передбачає показати контроль за відповідальності проектів правових актів до права ЄС. Надання конкретних правових актів стосовно цього контролю та органів, які забезпечують цей контроль.

Тема № 35. Англо- американська правова сім'я.

Орієнтовний план

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Поняття англо – американського типу правової системи.

РОЗДІЛ 2. Історичні аспекти виникнення англо – американської правової сім'ї.

РОЗДІЛ 3. Джерела права та їх характеристика англо – американської правової сім'ї.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Методичні вказівки

1. Перше питання потрібно розпочати з поняття правова система, типи правових систем :

- романо-германський тип правової системи (країни континентальної Європи: Італія, Франція, Іспанія, Португалія, Німеччина, Австрія, Швейцарія та ін.);
- романська (Франція, Бельгія, Люксембург, Голландія, Італія, Португалія, Іспанія. Провідною у цій групі є національна правова система Франції);
- германська (Німеччина, Австрія, Швейцарія та ін. Провідною у цій групі є національна правова система Німеччини);
- англо-американський тип правової системи (Англія, Північна Ірландія, США, Канада, Австралія, Нова Зеландія, деякою мірою — колишні колонії Британської імперії (нині 36 країн є членами Співдружності) та ін.).

Про останню більш детально розповісти.

2. Розглядаючи друге питання рекомендується проаналізувати точки зору вчених відносно виникнення цієї правової сім'ї. Періоди розвитку англо – американської правової сім'ї. Спільні ознаки та відмінності права США та англійського права. Пояснити, що дана правова сім'я почала своє коріння з англійського права, так як була першою колонією Англії.

3. У третьому питанні потрібно розглянути основні джерела права англо – американської правової сім'ї (правова доктрина, загальне право Англії, характеристика декларативної теорії права, право справедливості, тощо). Поняття права справедливості. Співвідношення права справедливості й загального права та їх охарактеризувати.

Перелік рекомендованої навчально-методичної літератури

Нормативні джерела:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 15.01.2021)
2. Про внесення змін до Конституції України: Закон України від 8.12.2004 р. № 2222-IV. Дата оновлення: 30.09.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2222-15#Text> (дата звернення: 15.01.2021)
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. Дата оновлення: 30.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 15.01.2021)
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон Української РСР від 07.12.1984 р. № 80731-Х. Дата оновлення: 01.01.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 15.01.2021)
5. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Дата оновлення: 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 15.01.2021)
6. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001 р. № 2235-III. Дата оновлення: 25.08.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text> (15.01.2021)

Базова:

1. Абдуллаев М.И., Комаров С.А. Проблемы теории государства и права: Учебник. СПб.: Питер, 2003. 576 с.
2. Алексеев С.С. Право: азбука – теория – философия: опыт комплексного исследования. Москва: Статут, 1999. 712 с.
3. Бобровник С.В. Загальна теорія права. Академічний курс. Видавництво Юрінком Інтер., 2021, 576 с.
4. Венгеров А.Б. Теория государства и права: Учебник для юридических вузов. - 3-е изд. М.: Юриспруденция, 2000. 376 с.
5. Головистикова А.И., Дмитриев Ю.А. Проблемы теории государства и права: Учебник. Москва: Изд-во Эксмо, 2005. 832 с.
6. Гусарев С.Д., Олійник А.Ю., Слюсаренко О.Л. Теорія права і держави: навч. посібник. Київський національний ун-т внутрішніх справ. Київ: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. 270 с.
7. Данильян О.Г., Дзьобань О.П., Жданенко С.Б. Сучасне суспільство, людина, право в умовах глобальних трансформацій. Монографія. Вид-во «Право», 2020. 344 с.
8. Калюжний Р.А., Тимченко С.М., Пархоменко Н.М., Легуша С.М. Загальна теорія держави і права: навч. посіб. Київ: Видавець Паливода А.В., 2007. 296 с.
9. Цвіка М.В., Ткаченко В.Д., Петришина О.В. Загальна теорія держави і права. Харків: Право, 2002, 428 с.
10. Копейчикова В.В. Загальна теорія держави і права: навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 1998, 320 с.
11. Луць Л.А. Загальна теорія держави та права: навчально-методичний посібник (за кредитно-модульною системою). Київ: Атіка, 2007, 412 с.
12. Зайчук О.В., Заєць А.П., Журавський В.С., Копиленко О.Л., Оніщенко Н.М. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник. 2-ге вид., переробл. і доп. Київ: Юрінком Інтер, 2008, 688с.
13. Кальніченко Л.І. Юридична відповідальність як форма державно-правового примусу: монографія. Харків: НТМТ, 2017, 348 с.
14. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Загальна теорія держави і права: підручник. Київ: Кондор, 2006, 477 с.
15. Кельман М.С., Мурашин О.Г., Хома Н.М. Загальна теорія держави і права:

підручник. Львів: Новий світ-2000, 2003, 584 с.

16. Котюк В.О. Загальна теорія держави і права: навчальний посібник. Київ: Атіка, 2005, 592 с.

17. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навч. посібник для підготовки до держ. іспитів. Київ: КНТ, 2009, 320 с.

18. Крестовська Н.М., Матвєєва Л.Г. Теорія держави і права: елементарний курс. Харків: Одиссей, 2007, 432 с.

19. Крестовська Н.М., Матвєєва Л.Г. Теорія держави і права. Підручник, практикум, тести. Юрінком Інтер, 2020, 584 с.

20. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави і права: навч. посібник. Київ: Юристконсульт: КНТ, 2006, 355 с.

21. Лукьянов Д.В., Погребняк С.П., Смородинський В.С., Загальна теорія права. Посібник для підготовки до іспитів за новою програмою курсу. Видавництво право, 2019, 172 с.

22. Манов Г.Н. Теория государства и права. Москва: БЕК, 1996, 336 с.

23. Оборотов Ю.М., Завальний В.В., Овчиннікова А.П. Методологія та інноватика загально-теоретичної юриспруденції: наукове видання. Харків: Фенікс, 2019, 420 с.

24. Петришин О.В. Загальна теорія права: підручник. Видавництво «Право», 2020. 568 с.

25. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави: навчальний посібник 8-е вид. Харків: Консум, 2005, 158 с.

26. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: підручник. Харків: Еспада, 2006, 776 с.

27. Скрипнюк О.В., Шемшученко Ю.С. Громадянське суспільство в Україні: сучасний стан поведінки, стратегія модернізації. Т.2, вид-во Юридична Думка, 2019, 588 с.

28. Скуріхін С.М. Морфологія і динаміка правової культури: навчальний посібник. Видавництво «Фенікс», 2020, 314 с.

29. Стратонов В.М., Кельман М.С. Загальна теорія права. Підручник. Видавництво Видавничий дім «Гельветика». 2020, 724 с.

30. Сухонос В.В. Теорія держави і права: навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2005, 536 с.

31. Зайчук О.В., Онищенко Н.М. Теорія держави і права: академічний курс: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2006, 688 с.

32. Бандурка О.М., Головка О.С., Передерій О.С., Каленіченко Л.І. Теорія держави і права України: підручник. Харків нац. ун-т внутр. справ. Харків. МЛС України, 2018, 416 с.

33. Татарчук І., Дяків Т. Теорія держави і права: навчальний посібник для підготовки до іспитів. Центр навчальної літератури, 2019, 184 с.

34. Каткова Т.Г. Теорія держави і права: навчальний посібник. Вид-во «Право», 2020, 96 с.

35. Крестовська Н.М., Матвєєва Л. Г. Теорія держави і права: підручник практикум. Київ: Юрінком, 2019, 584 с.

36. Тимченко С.М., Удовика Л.Г. Теорія держави і права. Практикум для студентів юридичних спеціальностей. Київ: Центр учбової літератури, 2008, 248 с.

37. Чабур С.В. Функціонування організму правотворчості: монографія. Харків: Фенікс, 2019, 214 с.

38. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. Київ: Вид-во «Укр. енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1998. 2004, 792 с.

Допоміжна

1. Авер'янов В. Закон про Кабінет Міністрів України: результати доктринального тлумачення. *Право України*. 2007. № .6. С.3 – 9.

2. Авер'янов В. Уряд у механізмі поділу влади: недосконалість вітчизняної

конституційної моделі. *Право України*. 2005. № 4. С.10–15.

3. Антонович М. Еволюція поняття прав людини. *Право України*. 2005. № 12. С. 16-20.
4. Антонович М. Міжнародна система захисту прав людини: кризь призму України. *Право України*. 2007. № 3. С. 37 – 42.
5. Антонович М. Правова культура українського народу в сфері прав людини: історичний розвиток та сучасний стан. *Право України*. 2003. № 12. С.75.
6. Бабенко А.Н., Парфенова Т.А. Понятие и признаки нормативного договора. *Сибирский Юридический Вестник*. 2004. № 2. С.37-42.
7. Бандура О. Основні цінності права як система. *Право України*. 2008. № 5. С.14 – 20.
8. Банчук О. Обговорення доцільності запровадження інституту кримінальних проступків у правову систему. *Право України*. 2007. № 7. С. 140 – 143.
9. Барабаш Ю. Парламентська відповідальність Уряду в конституційній практиці країн ЄС та України. *Право України*. 2007. № 4. С. 12 – 18.
10. Барков В., Розова Т. Громадянське суспільство в Україні: проблеми та їхнє вирішення. *Вибори та демократія*. 2006. № 3 (9). С.20-27.
11. Басін К.В. Юридична відповідальність як різновид соціальної відповідальності. *Правова держава*. 2003. Вип.14. С.108-114.
12. Бернюков А. Загальний зміст юридичної герменевтики. *Право України*. 2007. № 8. С. 18 – 22.
13. Бигич О.Л. Вплив порівняльно-правових досліджень на розвиток національної правової системи. *Правова держава*. 2005. Вип.16. С.134-142.
14. Бідей О. Контроль і дозвіл як засоби реалізації правової політики. *Право України*. 2007. № 8. С. 22 – 25.
15. Бідей О. Суб'єкти правової політики в Україні. *Право України*. 2007. № 4. С. 97 – 100.
16. Білозьоров Є. Юридична відповідальність як передумова правомірної поведінки особи: теоретичні аспекти. *Право України*. 2006. № 1. С.50-54.
17. Біляк О.М. Інститут юридичної відповідальності: сучасні проблеми і тенденції розвитку. *Правова держава*. 2003. Вип.14. С.101-107.
18. Бірюкова А. Співвідношення звичаю та закону: історичний аналіз. *Право України*. 2008. № 3. С.41 – 44.
19. Бічяцький С. Під ковдрою демократії. Соціальне економічні аспекти нової епохи в контексті українського шляху оновлення розвитку. *Політика і час*. 2003. № 1. С. 52 - 64.
20. Бляхман Б.Я. О социальной ценности государства. *Сибирский Юридический Вестник*. 2003. № 4. С. 8-14.
21. Борденюк В. Децентралізація державної влади і місцеве самоврядування: поняття, суть та форми (види). *Право України*. 2005. № 1. С.21.
22. Бостан С.К. Форма правління сучасної держави: проблеми історії, теорії, практики: монографія. Запоріжжя: Юридичний ін-т, 2005. 540 с.
23. Бочаров Д. Поняття «правозастосовча діяльність»: операціональний аспект. *Право України*. 2008. № 3. С.115 – 118.
24. Брезгулевская Н.В. Виды федерации и модели федерализма. *Правоведение*. 2005. № 3. С.150-162.
25. Вереша Р. Основні підходи щодо визначення поняття мотиву поведінки. *Право України*. 2007. № 4. С. 33 – 38.
26. Самофалов Л. П. Оленченко Т. Л. Теорія держави і права: навч.-метод. посіб. Ірпінь: НУДПСУ, 2008. 108с
27. Самофалов Л.П., Старостюк А.В., Кононець Т.Л., Шилінгов В.С., Чернецька О.В.: навч. Посіб. / за заг. ред. В.С. Шилінгова. Київ: КНТ, 2008. 228с.
28. Л.П. Самофалов, Т.Л. Оленченко. Теорія держави і права: навч. посіб. у

схемах.;- Ірпінь: Держ. подат. адмін. України, Акад. держ. податк. служби України, 2002.- 73с.

14. Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
URL: <http://portal.rada.gov.ua> (дата звернення 15.01.2021).
2. Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
URL: <http://kmu.gov.ua> (дата звернення 15.01.2021).
3. Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України.
URL: <http://ccu.gov.ua> (дата звернення 15.01.2021).
4. Офіційний веб-сайт Президента України.
URL: <http://president.gov.ua> (дата звернення 15.01.2021).
5. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
URL: <http://www.nau.ua> (дата звернення 15.01.2021).
6. Навчальний портал. «Готуємось до занять».
URL: <http://www.konspect.com> (дата звернення 15.01.2021).
7. Освітній портал.
URL: <http://www.osvita.org.ua> (дата звернення 15.01.2021).
8. Студентський портал України
URL: <http://student.pp.ua/load> (дата звернення 15.01.2021).
9. Державна пенітенціарна служба України
URL: <http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/index> (дата звернення 15.01.2021).
10. Інститут кримінально-виконавчої служби: веб-сайт.
URL: <http://pen.div.co.ua/> (дата звернення 15.01.2021).
11. Національна академія внутрішніх спра: веб-сайт.
URL: <http://www.naiiau.kiev.ua> (дата звернення 15.01.2021).

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

**КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА,
КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА**

Дисципліна: Теорія держави і права

КУРСОВА РОБОТА

на тему

«Функціонування законодавчої влади в Україні»

Виконав: курсант, студент, слухач,
1 курс, 112 група, Петренко Т.П.

Перевірив: доцент кафедри
ТІДПКП, к.ю.н, доцент Самофалов Л.П.

Національна шкала _____
Кількість балів __ Оцінка ECTS __

З М І С Т

ВСТУП

РОЗДІЛ 1.

1.1.

1.2.

1.3.

РОЗДІЛ 2.

2.1.

2.2.

2.3.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Зразок оформлення переліку умовних позначень курсової роботи

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ЦПК України

ООН

КЗпП України

Цивільний процесуальний кодекс України

Організація Об'єднаних Націй

Кодекс законів про працю України